

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Стефанюк Галина Василівна

**ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ В РОКИ
ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ:
ДЖЕРЕЛА ТА ІСТОРИОГРАФІЯ**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
для студентів спеціальності 032 Історія та археологія

Івано-Франківськ – 2017

УДК 94 (477) (093)

ББК 63.3 (4 Укр)

С – 79

Навчально-методичний посібник «Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 032 Історія та археологія» підготувала кандидат історичних наук, доцент кафедри історіографії і джерелознавства Стефанюк Галина Василівна.

Рецензенти:

кандидат історичних наук, доцент

Марущенко Олександр Володимирович

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

доктор історичних наук, професор

Шологон Лілія Іванівна

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

Рекомендовано до друку

Вченою радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника»

(протокол № 3 від 03 квітня 2017 р.)

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Результати навчання (компетентності).....	7
Фахові (предметні) компетентності.....	9
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	11
Структура навчальної дисципліни.....	20
Семінарські заняття.....	26
Самостійна робота.....	36
Питання для самостійного опрацювання.....	38
Індивідуальні завдання.....	39
Система оцінювання навчальної дисципліни.....	40
Рекомендований список джерел.....	52

ВСТУП

Друга світова війна, бачена в контексті українських проблем, належить до найбільш сфальсифікованих періодів української історії. В процесі національно-державної розбудови суверенної України, духовного відродження українського народу, піднесення його історичної свідомості, гострою потребою стало вивчення історії України, позбавленої політизації, заідеологізованості, кон'юнктурних спекуляцій.

Реалізація цього завдання є неможливою без ґрунтовного переосмислення усього історичного шляху українського народу, відображення історичних реалій в наявних джерелах, їх публікації та використання в історіографії. Це, певною мірою, відноситься й до періоду Другої світової війни, участі в ній українського народу, становища економічного, політичного та культурного фактора в період 1939 – 1945 рр. Дискусії з концептуальних проблем Другої світової війни продовжуються, і це ще раз засвідчує актуальність дослідження окремих її аспектів, у тому числі й функціонування політичного, економічного та культурного життя в умовах війни та утвердження нацистського тоталітарного режиму. Особливістю курсу є багатоплановість і дискусійність теоретичних проблем, синкретичний характер розглядуваних подій та явищ, пропонованих студентам до засвоєння.

Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія – це дисципліна, яка вивчає політичні, соціокультурні, економічні процеси в конкретних формах і просторово-часових вимірах на основі джерельної бази та наукових праць. Важливою особливістю курсу є те, що він зорієнтований на засвоєння і застосування студентами спеціальності 032 Історія та археологія теоретичних знань, усвідомлених умінь і навичок, необхідних для здобуття професійної компетентності.

Мета викладання дисципліни – засвоєння і поглиблення теоретичних та практичних знань, умінь і навичок студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за галуззю знань 03 Гуманітарні науки, спеціальністю 032 Історія та археологія з дисципліни «Етнополітичні процеси в Західній Україні в

роки Другої світової війни: джерела та історіографія»; опанування і застосування ключових теоретико-методологічних засад і методів вивчення та інтерпретації історичного минулого України на основі джерельної бази; формування інтегральної, загальних, фахових компетентностей, достатніх для ефективного розв'язування стандартних і нестандартних комплексних задач у професійній науковій діяльності, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Завданням є поглиблене вивчення та закріплення теоретичних положень і фактологічного матеріалу, який викладався на лекціях або засвоювався шляхом самостійної роботи студентів. Під час семінарських занять вони повинні розвивати творче й аналітичне мислення та культуру мови, вчитися самостійно аналізувати історичні джерела. Важливим завданням є усвідомлення студентською молоддю значення і місця джерела в історичній науці загалом та при вивченні історії України зокрема.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- - основні групи джерел з історії Другої світової війни та їх місцезнаходження;
- - основні публікації джерел та їх місцезнаходження;
- - класифікацію історичних джерел;
- - термінологію навчальної дисципліни;
- - методологічні та методичні принципи джерелознавства та історіографії;
- - основні стадії роботи дослідника над джерелом;
- - основи теорії і методології освіти, необхідні для професійної діяльності, проектувати і здійснювати науковий процес з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації і рівня розвитку особистості.

вміти:

- відтворювати знання з історіографії і джерелознавства, необхідними для професійної підготовки історика;

- розуміти та інтерпретувати опрацьований матеріал, володіючи сучасними методами історичного дослідження, у вербальній і невербальній формах різного обсягу й складності;
- - давати самостійний критичний та аргументований аналіз джерельних (документальних) матеріалів;
- - застосовувати фактологічний матеріал і загальноприйняті критерії оцінки для ідентифікації подій з історії Другої світової війни;
- працювати з джерелами та фаховою літературою;
- виокремлювати головні етапи формування історичних джерел (за хронологічним принципом);
- володіти категоріально-понятійним апаратом;
- організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію історичних джерел (як українською, так й іноземними мовами);
- використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності;
- впроваджувати під час навчання інноваційні технології;
- організовувати ефективну міжособистісну взаємодію суб'єктів освітнього процесу, базовану на здобутих знаннях, демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях;
- вдосконалюватися з високим рівнем автономності здобути під час навчання компетенції;
- проводити діяльність, спрямовану на використання історико-культурної спадщини України під час вивчення дисципліни і пропагувати її через просвітницьку діяльність;
- займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення;
- ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Практична – на основі засвоєних знань, умінь і навичок із дисципліни «Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія» здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання за спеціальністю, що передбачає застосування теорій та методів пошуку, виявлення, класифікації, аналізу та інтерпретації історичних джерел та наукової літератури.

Дослідницька – здатність аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної історії, накопичення її джерельної бази, що становить культурну спадщину України та українського народу, здатність аналізувати стан та розвиток історичних процесів на основі джерельної бази та історіографії.

Викладацька – готовність до викладацької діяльності в межах освітньої програми, використання сучасних педагогічних методів та засобів активізації педагогічної діяльності.

Організаційна – здатність вести самостійний пошук, добір та опрацювання інформації джерел з історії Другої світової війни та наукової літератури.

Контрольна – здатність і готовність здійснювати перевірку достовірності фактів в історичному процесі на основі джерел, інформаційних повідомлень, інноваційних підходів щодо історичного розвитку.

Суспільно-політична – здатність розуміти суспільні процеси і впливати на них; здатність ефективно проводити діяльність або виконувати певні функції, забезпечувати розв’язання проблем і досягнення позитивних результатів у галузі історії; адекватне розуміння того, як функціонує суспільство, сприйняття власної ролі й ролі інших людей у цьому процесі; наявність внутрішньої мотивації, здібностей і відповідної кваліфікації для діяльності в системі історичного розвитку.

Діагностична – володіти історичними знаннями, теорією та методологією (підходами, принципами і методами) розпізнавання проблеми, виявлення характерних ознак ситуації.

Інформаційно-аналітична - здатність до критичного використання

інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації джерельної інформації з історії Другої світової війни, формування умінь на основі отриманої інформації формулювати комплексні аналітичні висновки; здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті дослідницького завдання або проблеми, що вирішується.

Комунікативна – здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською – державною мовою; користуватися вербальними і невербальними засобами передачі історичної інформації (усна відповідь, реферат, есе, доповідь на науково-звітній конференції ін.)

ФАХОВІ (ПРЕДМЕТНІ) КОМПЕТЕНТНОСТІ

Здатність чітко і логічно відтворювати знання з історії України на основі ретроспективної документної інформації, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування цілісної історичної картини України, необхідних для роботи в науково-дослідницькій сфері.

Здатність усвідомлювати та інтерпретувати опрацьований джерельний та історіографічний матеріал, формувати й науково аргументувати власну інтерпретацію, брати активну участь у дискусіях.

Розуміти і застосовувати внутрі і міжпредметні зв'язки, мати синтетичне мислення.

Здатність застосовувати знання, уміння і навички для розробки навчально-методичного забезпечення дисципліни, зокрема логічно-структурних та класифікаційних схем ін.

Здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті дослідницького завдання або проблеми, що вирішується.

Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою.

Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю.

Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Уміння використовувати на практиці програмно-технічні засоби інформатики та сучасні інформаційні системи і технології.

Наявність системи знань основних теорій та концепцій сучасної історіографії, основних джерел із дисципліни, вміння їх критично аналізувати, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості.

Здатність порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб, соціальних груп.

Уміння виявляти та розв'язувати дослідницькі проблеми, здійснювати дослідження проєктів на належному рівні.

Здатність на основі вивченого матеріалу, ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки..

Здатність на основі вивчення джерел та історіографії формувати високу історичну й громадянську свідомість, національну гідність та історичну національну пам'ять, здатність використати на практиці здобуті знання із дисципліни з метою проведення громадянсько-патріотичного виховання серед молоді.

Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Радянізація Західної України та встановлення німецького окупаційного режиму: джерела та історіографія

Тема 1. Джерела до вивчення проблеми етнополітичних процесів в Західній Україні у роки Другої світової війни

Поділ основних джерел, залежно від характеру інформації, що в них міститься, на: 1) документи і матеріали фондів центральних та обласних державних архівів; 2) збірники опублікованих документів і матеріалів; 3) матеріали періодики воєнного часу; 4) спогади.

Архівні матеріали в колишніх спецфондах Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України), Центрального державного архіву громадських об'єднань України (ЦДАГО України) та державному архіві Волинської області (ДАВО), державному архіві Івано-Франківської області (ДАІФО), державному архіві Львівської області (ДАЛО), державному архіві Рівненської області (ДАРО) і державному архіві Тернопільської області (ДАТО).

Збірник документів і матеріалів “Культурне життя в Україні. Західні землі”. Косик В. “Україна в Другій світовій війні /Збірник німецьких архівних матеріалів/”. “Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні. Збірник документів і матеріалів”. Сергійчук В. “ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали” та ін.

Матеріали періодичних видань. Різні за характером і спрямуванням – суспільно-громадські, мистецькі, освітянські, господарські газети. Періодична преса як інформаційне джерело і вияв суспільно-політичного та культурно-освітнього процесу. Масові щоденні газети “Краківські вісті”, “Львівські вісті”, “Українське слово”, “Станіславівське слово”, “Українська дійсність”, “Волинь”, “Український голос”, “Стрийські вісті”, “Рогатинське слово”, “Калуський голос”, “Чортківська думка”.

Спогади учасників і очевидців подій Другої світової війни. В. Величківський, В. Витвицький, О. Домбровський, І. Кедрин-Рудницький, В. Яшан, К. Паньківський, В. Кубійович.

Тема 2. Інкorporація Західної України до складу СРСР: історіографія проблеми

Виявлення і розкриття закономірностей відображення в історичній літературі процесу приєднання західноукраїнських земель до СРСР – УРСР та їх радянізація. Основні види історіографічних джерел з історії західноукраїнських земель початку Другої світової війни.

Проблеми перетворення західноукраїнського регіону на складову частину Західної України у 1939 р. Концепції радянської історіографії про “возз’єднання західноукраїнських земель з УРСР”, “визвольного походу Червоної Армії на територію Західної України”. Зусилля радянських істориків шляхом маніпуляції фактів та фальсифікації подій виправдати злочинну змову диктаторів Сталіна і Гітлера.

Аналіз сучасного стану вивчення процесів легітимної соборизації українських земель. Статті і монографії І. Біласа, П. Брицького, В. Вісина, Я. Грицака, В. Ковалюка, М. Литвина, О. Луцького, О. Марущенка, А. Руккаса, В. Сергійчука, Ю. Сливки, М. Швагуляка та ін. про західноукраїнські землі у 1939 – 1941 рр., написані на мало- і раніше невідомих архівних документах і матеріалах.

Порівняння підходів до вивчення історії західноукраїнських земель початку Другої світової війни в працях істориків СРСР, України, Польщі, Росії та інших країн. Еволюція вітчизняної історичної думки на різних етапах розвитку суспільства.

Тема 3. Вітчизняна історіографія проблеми встановлення нацистського “нового порядку” в Західній Україні

Поділ історіографії на два етапи: 1) радянська історіографія (кінець 40-х – кінець 80-х), яка відзначається тенденційністю оцінок та висновків у баченні історичного процесу; 2) початок 90-х років, коли вітчизняна історіографія

рішуче відійшла від класового принципу в оцінці історико-суспільних явищ і характеризується “гострою боротьбою між провідниками тільки позитивного в історії України та їх противниками”.

Основні групи історичних досліджень з проблеми Другої світової війни: 1) праці з історії Другої світової та німецько-радянської війни; 2) публікації, що характеризують гітлерівський “новий порядок” на захоплених територіях; 3) спеціальні наукові дослідження про німецьку політику в Україні.

Обмеження радянською історіографією проблеми Другої світової війни вивченням військових і політичних подій. Відмова на початку 1990-х років вітчизняної історіографії від класової методології в оцінці історичного процесу. Статті і монографії І. Біласа, П. Брицького, В. Вісина, Я. Грицака, В. Ковалюка, М. Литвина, О. Луцького, О. Маруценка, А. Руккаса, В. Сергійчука, Ю. Сливки, М. Швагуляка та ін.

Тема 4. Основні тенденції сучасної національної історіографії суспільних процесів в Галичині у роки німецької окупації (1941–1944 рр.)

Встановлення нацистського «нового порядку» 1941 р. в історіографії. Поділ історіографії на два етапи: 1) радянська історіографія (кінець 40-х – кінець 80-х), яка відзначається тенденційністю оцінок та висновків у баченні історичного процесу; 2) початок 90-х років, коли вітчизняна історіографія рішуче відійшла від класового принципу в оцінці історико-суспільних явищ і характеризується “гострою боротьбою між провідниками тільки позитивного в історії України та їх противниками”.

Адміністративно-територіальні трансформації як об’єкт вивчення сучасних науковців. Українські землі під владою німецького та румунського окупаційних режимів: територіальний вимір.

Етнополітичні процеси 1941–1944 рр. в Галичині у сучасних наукових публікаціях. Статті і монографії І. Біласа, П. Брицького, В. Вісина, Я. Грицака, В. Ковалюка, М. Литвина, О. Луцького, О. Маруценка, А. Руккаса, В. Сергійчука, Ю. Сливки, М. Швагуляка та ін.

Тема 5. Українські примусові робітники нацистської Німеччини:

історіографія

Радянська історіографія досліджуваної проблематики. Публікації, присвячені примусовій праці громадян СРСР у нацистській Німеччині та їх репатріації. Відновлення досліджень нацистської окупаційної політики в період „хрущовської відлиги”.

Працевикористання українців на примусових роботах у Третньому рейху у зарубіжній історіографії. На сьогодні є одним із найбільш вивчених періодів Другої світової війни. Перші дослідники цієї теми – американські та англійські історики: Д. Фрід, О. Даллін, Е. Гомзе. Наукові пошуки вчених із ФРН. Історики з НДР (Є.Шмельцер, К.Дробіш, Є. Зеебер). Монографія М. Шперера.

Сучасна українська історіографія про українських примусових робітників Німеччини. Сучасні українські історики. Публікації О. Буцько, М. Дубик, В. Шайкан, Т. Першина та інші.

Тема 6. Українсько-польські взаємини в період Другої світової війни в контroversійному висвітленні науковців

Характерні ознаки сучасного етапу розвитку вітчизняної історіографії. Необхідність вивчення даної проблеми для остаточного подолання складної українсько-польської історичної спадщини. Інтерпретація дослідниками історії взаємин українців і поляків в умовах війни.

Соціальні фактори українсько-польського конфлікту 1943 р. Визначення дослідниками в українсько-польському протистоянні причин аграрного характеру. Ю. Киричук, І. Ільюшин, О. Марущенко, Я. Ісаєвич, А. Портнова, Я. Грицак, З. Ковалевський.

Аналіз вітчизняними науковцями позицій ОУН(Б) і УПА в питанні про українсько-польські взаємини. І. Ільюшин, О. Марущенко, Ю. Сливка, Л. Зашкільняк, Я. Дашкевич, А. Кентій, Т. Ольшанський, Г. Стародубець, М. Попович.

Феномен терору, насильства й тероризму як засіб досягнення політичної мети. О. Лисенко, Т. Вронська, І. Ільюшин.

Сучасна історіографія про результати і доцільність українсько-польського протистояння. І. Ільюшин, О. Марущенко, А. Кентій, Я. Грицак, Я. Дашкевич, Я. Ісаєвич, Л. Зашкільняк, В. Косик.

Тема 7. Соціальне становище українців Галичини у період нацистського «нового порядку» (1941–1944 рр.) в сучасній вітчизняній історіографії

Повсякденне життя східногалицького соціуму в 1941–1944 рр. як об'єкт вивчення сучасних науковців. Регіональний вимір соціальної історії. Актуальний соціальний вектор у вивченні історії Другої світової війни. Думки авторитетних сучасних дослідників. О. Лисенко, О. Перехрест, Г. Стефанюк, Т. Вронська, С. Гальчак, Г. Голиш, І. Дерейко.

Аналіз стратегії виживання мешканців краю у 1941–1944 рр. сучасними дослідниками. Погляд з позиції сучасного україноцентричного бачення. Соціально орієнтований напрям (парадигма). Офіційна стратегія розвитку вітчизняної історичної науки, зафіксована у Постанові Президії Національної академії наук України від 5 травня 2010 р.

Змістовий модуль 2. Діяльність українських суспільно-політичних чинників у роки Другої світової війни: історіографія

Тема 8. Самостійницький рух в роки Другої світової війни як об'єкт вивчення сучасних вітчизняних дослідників

Аналіз місця України у планах нацистської Німеччини, висвітлення позицій патріотичних сил щодо українсько-німецьких відносин та характеристика боротьби ОУН за Українську незалежну державу.

Український національний комітет (УНК). Меморандум ОУН(Б) до А. Гітлера від 23 червня 1941 р. Проголошення ОУН(Б) 30 червня 1941 р. "Акту відновлення Української держави". Формування ідеологічно-світоглядних, програмових засадах українського націоналізму. М. Сціборський. С. Ленкавський та його програма ОУН щодо засадничих основ державотворення в Україні.

“Літопис УПА”, “Українська суспільно-політична думка ХХ ст.: документи і матеріали”. Мемуарна література. Спогади Б. Боровця, М. Лебеда, Я. Стецька, П. Мірчука.

“Українське державотворення. Акт 30 червня 1941. Збірник документів і матеріалів”. “ОУН в світлі постанов Великих Зборів і Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 рр.”

Політичні аспекти діяльності ОУН. Г. Касьянов, Ф. Фасоля, І. Патриляк, М. Гвоздь, С. Кульчицький, А. Русначенко, В. Сергійчук, М. Гнидюк А. Вовк, А. Кентій, І. Ільюшин, М. Семиряга, І. Білас, А. Боляновський, Д. Веденєєв, В. В'ятрович, Я. Шашкевич, В. Коваль, В. Кучер, О.Лисенко, О. Марущенко, В. Литвин, І. Патриляк, О. Реєнт, В. Сергійчик, Ю. Сливка, Г. Стародубець, Ю. Шаповал, Б. Ярош та інші.

Етапи становлення історіографії УПА в західній (антикомуністичній), радянській і сучасній історіографія.

Тема 9. Волинська трагедія 1943 року в історіографії

Думка Я.Грицака про виникнення та становлення у новій, посткомуністичній історіографії як найважливішого нового явища ревізійоністської течії. А.Заярнюк про порівняльну характеристику історіографії волинської трагедії та Голокосту. Л.Зашкільняка про неприпустимість психологічного тиску на істориків із боку польської та української громадськості й виокремлення волинських подій із загального ланцюга двосторонніх відносин часу війни. С.Кравченко, О. Марущенко, І. Ільюшин, Я Ісаєвич та інші.

Тема 10. Українська греко-католицька церква в період нацистської окупації (1941-1944 рр.) в українській радянській історіографії

Радянська історіографія проблеми (40–80-ті рр.). Преса як чинник поширення інформації про “антинародну” сутність УГКЦ. В. Росович, В. Галан,

С. Даниленко, В. Масловський, В. Чередниченко, О. Уткін, А. Шиш, П. Петляков, І. Мигович.

Сучасне бачення роль Греко-католицької церкви у національно-визвольному русі періоду Другої світової війни. Я. Калакура, І. Андрухів, О. Лисенко, І. Поїздник, О. Вишиванок, В. Шайкан, О. Марущенко, В. Марчук, С. Мудрий, О. Гринів, П. Мельничук, М. Панчук, В. Гордієнко, Й. Сліпий, В. Войналович, О. Єгрешій, Р. Ключень.

Тема 11. Звинувачення УГКЦ в колабораціонізмі: історіографія

Звинувачення УГКЦ у колабораціонізмі. К. Дмитрук, Б. Дудикевич, В. Замлинський, Г. Кирилюк, І. Миронюк, І. Тельман.

Контроверсійні судження науковців. В. Лаврищук у статті “З благословення “слуг божих”. Б. Антоненко у своєму доробку “Союз тризуба і хреста (Про злочини ОУНівців на території Західної України в роки Вітчизняної війни)”. Книга С. Т. Даниленка “Дорогою ганьби і зради”. Автори “Радянської енциклопедії історії України”. Радянський публіцист К. Дмитрук (справжнє прізвище К. Гальський, офіцер КДБ), автор праці “Свастика на сутанах”. “Жовто-блакитні банкроти”.

“Український визвольний рух під час Другої світової війни” І. Лисяк-Рудницький.

Тема 12. Українська історіографія про дивізію СС “Галичина”

Збірник "Українська дивізія "Галичина. Історико-публіцистичний збірник". Видання "Перша Українська дивізія Української національної армії: історія створення та національно-політичне значення". П. Недзельський, В. Коваль, А. Боляновський, В. Косик, О. Гринів.

Проблеми творення дивізії на Прикарпатті. Формування на Львівщині. Загальна тенденція вітчизняної історіографії – тісна співпраця з діаспорними виданнями. " Енциклопедія українознавства". Ю. Тис-Крохмалюк, О. Сокольський. Журнал "Вісті Братства кол. Вояків 1-ої УД УНА " як логічне завершення історії всієї Дивізії.

Тема 13. Доля української культури за “нового порядку” (1941–1944 рр.): історіографія

Поділ основних джерел, залежно від характеру інформації, що в них міститься, на: 1) збірники опублікованих документів і матеріалів; 2) матеріали періодики воєнного часу; 3) спогади.

Збірник документів і матеріалів “Культурне життя в Україні. Західні землі”. Матеріали періодичних видань. Різні за характером і спрямуванням – суспільно-громадські, мистецькі, освітянські, господарські газети. Періодична преса як інформаційне джерело і вияв суспільно-політичного та культурно-освітнього процесу.

Поділ історіографії за хронлогічним принципом на два етапи: перший – радянська історіографія (кінець 40-х – кінець 80-х), яка відзначається тенденційністю оцінок та висновків у баченні історичного процесу. Другий етап – з початку 90-х років. Відхід вітчизняної історіографії від класового принципу в оцінці історико-суспільних явищ. Упередженість в оцінці подій, процесів і явищ радянської історіографії.

Сучасна вітчизняна історіографія. О.Лисенко, Н.Антонюк, І.Андрухів, С.Сворака, О.Марущенко, Г.Стефанюк, А.Боляновський та ін. Діаспорна і зарубіжна історіографія про культурні процеси в Західній Україні в 1941 – 1944 рр.

Тема 14. Періодичні видання воєнного часу як джерело до вивчення становища населення Галичини

Видавнича діяльність як елемент національно-культурного процесу. Обмеження видавництва цензурою і лімітованою кількістю паперу. Діяльність “Українського видавництва”.

Відкриття у Львові галицького відділу німецького німецького газетного концерну. Часописи. Щоденники. Щомісячники. Релігійно-церковні видання.

Публікація краснавчих матеріалів. Професійна преса. Спеціальна господарська та кооперативна преса. Підпільні періодичні видання.

Листівки політичного характеру. Листівки гумористичного змісту.

Тема 15. Зарубіжна історіографія етнополітичних процесів в Галичині в роки німецької окупації

Зарубіжні науковці. Праця голландського історика К. Беркгофа. Дослідник Н. Мюллер. Дослідник югославського походження М. Джилас. Дослідник Р. Арон. Праця дослідника Д. Армстронга. Г. А. Якобсон, дослідник Б. Боневич, Е. Гобсбаум, З. Бжезінський, Н. Дейвіса, польський історик Ч. Мадайчик, чеський дослідник В. Краль, західнонімецький дослідник І. Гофман та інші.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		Л	п	Ла б	інд	с.р .		л	п	Ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тематика курсу												
Тема 1. Джерела до вивчення проблеми етнополітични х процесів в Західній Україні у роки Другої світової війни	6	2	1			3						
Тема 2. Інкорпорація Західної України до складу СРСР: історіографія проблеми	6	2	1			3						
Тема 3. Вітчизняна	6	2	1			3						

історіографія проблеми встановлення нацистського “нового порядку” в Західній Україні.													
Тема 4. Основні тенденції сучасної національної історіографії суспільних процесів в Галичині у роки німецької окупації (1941–1944 рр.)	6	2	1			3							
Тема 5. Українські примусові робітники нацистської Німеччини: історіографія	6	2	1			3							

Тема 6. Українсько-польські взаємини в період Другої світової війни в контроверсійному висвітленні науковців.	6	2	1			3						
Тема 7. Соціальне становище українців Галичини у період нацистського «нового порядку» (1941–1944 рр.) в сучасній вітчизняній історіографії.	6	2	1			3						
Тема 8. Самостійницький рух в	6	2	1			3						

роки Другої світової війни як об'єкт вивчення сучасних вітчизняних дослідників.													
Тема 9. Волинська трагедія 1943 року в історіографії	6	2	1			3							
Тема 10. Українська греко-католицька церква в період нацистської окупації (1941-1944 рр.) в українській радянській історіографії	6	2	1			3							
Тема 11. Звинувачення УГКЦ в колаборації змі:	6	2	1			3							

історіографія.												
Тема 12. Українська історіографія про дивізію СС “Галичина”.	6	2	1			3						
Тема 13. Доля української культури за “нового порядку” (1941–1944 рр.): історіографія	6	2	1			3						
Тема 14. Періодичні видання воєнного часу як джерело до вивчення становища населення Галичини.	6	2	1			3						
Тема 15. Зарубіжна історіографія етнополітичних процесів в	6	2				4						

Галичині в роки німецької окупації.												
Разом	90	30	14			46						
<i>Усього годин</i>	90	30	14			46						

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

Тема 1. Етнополітичні процеси в Західній Україні у роки Другої світової війни: джерельна база

Основні поняття: історичне джерело, архів, документальні матеріали, періодика, археографія, спогади, мемуари.

Проблеми для обговорення

1. Збірники опублікованих документів і матеріалів.
2. Періодика воєнного часу як джерело до вивчення історії Західної України у 1939–1945 рр.
3. Мемуари учасників і очевидців Другої світової війни.

Література

Збірники опублікованих документів

1. Відновлення Української держави в 1941 році. Нові документи і матеріали / Київський Національний університет імені Т. Шевченка. Центр українознавства. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. — К.: Укр. Вид. Спілка, 2001. — 198 с.
2. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. – Т. 1. – 1939-1945 рр. – Львів: вид-во Інституту укр-ва НАНУ, 1996. – 752 с.
3. Косик В. Україна в Другій світовій війні /Збірник німецьких архівних матеріалів/. – Т. 3. – Львів, 1999. – 384 с.
4. Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941-1950 рр. /Збірник документів і матеріалів. – К.: Наукова думка, 1989. – 576 с.
5. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. – К.: Наукова думка, 1995. – Т. 1.: 1939-1953. – 1995. – 742 с.
6. Нацистских преступников – к ответу. – М., 1983. – 223 с.
7. Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні. Збірник документів і матеріалів. – К.: Політвидав. України, 1963. – 488 с.
8. ОУН в світлі постанов Великих Зборів і Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 рр. – Торонто, 1955. – 370 с.

9. Український націоналізм у Другій світовій війні /Збірник статей, спогадів, документів. – Торонто, Нью-Йорк: Новий шлях, 1985.
10. Українська суспільно-політична думка в ХХ ст.: Документи і матеріали. – Т. 3. – Мюнхен, Нью-Йорк, 1983. – 382 с.

Мемуари

11. Альманах Станіславівської землі. – Нью-Йорк, Торонто, Мюнхен, 1975. – 959 с.
12. В боротьбі за Українську державу: Есеї, спогади, свідчення, літописання, документи Другої світової війни. – Вінніпег, Лондон, Париж, Мюнхен, Нью-Йорк, Торонто, 1990. – 1294 с.
13. Городенщина /Історично-мемуарний збірник. – Нью-Йорк, Торонто, Вінніпег, 1978. – 871 с.
14. Зелений З. Українське юнацтво у вирі Другої світової війни. – Торонто, 1965. – 280 с.
15. Літопис УПА. – Торонто, Львів: Літопис УПА, 1988. – Т. 8. – 320 с.
16. Мартинець В. Українське підпілля. Від УВО до ОУН. Спогади й матеріали до передісторії та історії українського організованого націоналізму. – Вінніпег, 1949. – 349 с.
17. Паньківський К. Від Держави до Комітету. – Нью-Йорк, Торонто, 1957. – 160 с.
18. Паньківський К. Роки німецької окупації. – Нью-Йорк, Торонто: Життя і мислі, 1965. – 480 с.
19. Рогатинська земля /Збірник історично-мемуарних, етнографічних і побутових матеріалів. – Нью-Йорк, Париж, Сідней, Торонто, 1989. – 998 с.
20. Стецько Я. 30 червня 1941: Проголошення відновлення державності України / Передмова д-ра Д. Донцова. – Лондон, 1967. – 463 с.
21. Яшан В. Під брутальним чоботом: Німецька окупація Станіславщини в Другій світовій війні. 1941-1944. – Торонто, 1989. – 284 с.

Тема 2. Процеси “радянзації” в Західній Україні

у 1939–1941 рр.: історіографія

Основні поняття: Західна Україна, західноукраїнські землі, “возз’єднання”, радянська інкорпорація, депортація, СРСР, історіографія, зарубіжна україністика.

Проблеми для обговорення

1. Радянська історіографія про “возз’єднання” західноукраїнських земель з УРСР.
2. Сучасна вітчизняна історіографія про інкорпорацію Західної України до СРСР.
3. Зарубіжна україністика про події в Західній Україні у 1939–1941 рр.
4. Порівняння підходів до вивчення історії західноукраїнських земель початку Другої світової війни у працях українських і зарубіжних істориків.

Література

Збірники опублікованих документів

1. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. – Т. 1. – 1939-1945 рр. – Львів: вид-во Інституту укр-ва НАНУ, 1996. – 752 с.
2. Косик В. Україна в Другій світовій війні /Збірник німецьких архівних матеріалів/. – Т. 3. – Львів, 1999. – 384 с.
3. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. – К.: Наукова думка, 1995. – Т. 1.: 1939-1953. – 1995. – 742 с.
4. Українська суспільно-політична думка в ХХ ст.: Документи і матеріали. – Т. 3. – Мюнхен, Нью-Йорк, 1983. – 382 с.

Монографії, статті

5. Андрухів І., Кам’янський П. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині в кінці 30-х – 50-х роках ХХ ст. Історико-політологічний аналіз. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2005.
6. Бабій Б.М. Возз’єднання Західної України з Українською РСР. - К.: Вид-во АН УРСР, 1954. – 254 с.
7. Билас И.Г. Органы советской милиции западных областей УССР в 1939 –

1945 гг. – Львов: Вища школа, 1987. – 167 с.

8. Білас І.Г. Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953 рр.: суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. – У 2-х книгах. – К.: Либідь - Військо України, 1994. – Кн. 1. – 424 с.
9. Гавриленко О.В. Визвольний похід Червоної армії в Західну Україну 1939 р. // 40 років возз'єднання західноукраїнських земель з Радянською Україною в складі СРСР // Тези доповідей республіканської наукової сесії у Львові 11-13 вересня 1979 р. – Львів, 1979. – С. 80–82.
10. Галичин Л.М. Радянське будівництво в західних областях УРСР (1939-1941) // У боротьбі за світлі ідеали комунізму. – Вид-во Львівського університету, 1970. – С. 78-84.
11. Кондратюк С. Встановлення сталінського тоталітарного режиму в Західній Україні (вересень 1939 – червень 1941 рр.) // 1939 рік в історичній долі України і українців. Матеріали міжнародної наукової конференції. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка. – 2001. – С.156–159.
12. Кондратюк С. Органи влади в Західній Україні (вересень 1939 – червень 1941 рр.) // Право України. – Київ, 2003. – № 5. – С. 140-142.
13. Кульчицький В.С, Настюк М.І, Тищик Б.И. Вхідження Галичини, Північної Буковини та Закарпаття до складу України (1939-1945). – Дрогобич: Відродження, 1995. – 96 с.
14. Книга Пам'яті України. Івано-Франківська область. – Т. 1. – С. 14.
15. Прикарпаття: спадщина віків. Пам'ятки природи, історії, культури, етнографії. – Львів: Манускрипт, 2006. – С. 319.

Тема 3. Західна Україна на початковому етапі радянсько-німецької війни в історіографії

Основні поняття: німецька окупація, радянсько-німецька війна, Друга світова війна, “новий порядок”, націоналістичні сили, ОУН.

Проблеми для обговорення

1. Висвітлення початку німецької окупації України радянськими дослідниками.
2. Вітчизняна історіографія проблеми встановлення нацистського “нового порядку” в Україні.
3. Відносини німецької влади з українськими націоналістичними силами в 1941 – 1944 рр. в історіографії.

Література

Збірники опублікованих документів

1. Відновлення Української держави в 1941 році. Нові документи і матеріали / Київський Національний університет імені Т. Шевченка. Центр українознавства. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. — К.: Укр. Вид. Спілка, 2001. — 198 с.
2. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. – Т. 1. – 1939-1945 рр. – Львів: вид-во Інституту укр-ва НАНУ, 1996. – 752 с.
3. Косик В. Україна в Другій світовій війні /Збірник німецьких архівних матеріалів/. – Т. 3. – Львів, 1999. – 384 с.
4. Українське державотворення. Акт 30 червня 1941. Збірник документів і матеріалів. – Львів – Київ, 2001.

Монографії, статті

5. Андрухів І., Кам'янський П. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині в кінці 30-х – 50-х роках ХХ ст. Історико-політологічний аналіз. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2005.
6. Бедрій А. Українська держава, відновлена Актом 30 червня 1941р. /Центр Національного Відродження імені С. Бандери. – К., 2001. – 80 с.
7. Сливка Ю. Україна в Другій світовій війні: національно-політичний та правовий аспекти // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 3-4. – Львів: Інститут українознавства, 1997.
8. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1993.
9. Лисенко О. Дослідження історії Другої світової війни в сучасній Україні: основні напрями і проблеми наукового пошуку // Сторінки воєнної історії

- України: Зб. наук. статей /НАН України. Ін-т історії України. – К., 2005 – Вип. 9. – Ч.1. – С. 90–98.
10. Марущенко О. Сучасна вітчизняна історіографія українсько-польського протистояння періоду Другої світової війни // Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей /НАН України. Ін-т історії України. – К., 2005 – Вип. 9. – Ч.1. – С. 126–134..
11. Марущенко О. Україна в роки Другої світової війни: вибрані історіографічні аспекти проблеми // Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей /НАН України. Ін-т історії України. – К., 2004 – Вип. 9. – Ч.1. – С. 26–36.
14. Стефанюк Г. Українське питання в контексті німецької східної політики (1941 – 1944 рр.) // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. – № 1 (73). – 2006. – С. 63 – 66.
15. Стефанюк Г. Відносини українського національного руху з німецькими політичними чинниками в роки окупації // Схід. Аналітично-інформаційний журнал. – № 6 (84). – 2007. – С. 61 – 66.

Тема 4–5. Рух Опору в Україні в 1941–1944 рр.: історіографія

Основні поняття: ОУН, УПА, Рух Опору, національно-визвольний рух, колабораціонізм, націоналістичні сили.

Проблеми для обговорення

1. Акт 30 червня 1941 р. в документах та історіографії.
2. Політичні аспекти діяльності ОУН в сучасній історіографії.
3. Концепції створення УПА в зарубіжній українці.
4. Політико-правові аспекти визнання УПА воюючою стороною у Другій світовій війні в історіографії.

Література

Збірники опублікованих документів

1. Відновлення Української держави в 1941 році. Нові документи і матеріали / Київський Національний університет імені Т. Шевченка. Центр українознавства. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. — К.: Укр. Вид. Спілка, 2001. — 198 с.
2. ОУН в світлі постанов Великих Зборів і Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 рр. – Торонто, 1955. – 370 с.
3. Сергійчук В. ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. – К.: Дніпро, 1996. – 496 с.
4. Україна в Другій світовій війні у документах: Збірник німецьких архівних матеріалів. /Упоряд. і передмова В. Косика/. – Т. 1. – Львів: Ін-т українознавства, 1997. – 384 с.
5. Український націоналізм у Другій світовій війні /Збірник статей, спогадів, документів. – Торонто, Нью-Йорк: Новий шлях, 1985.
6. Українська суспільно-політична думка в ХХ ст.: Документи і матеріали. – Т. 3. – Мюнхен, Нью-Йорк, 1983. – 382 с.

Монографії, статті

7. Андрухів І., Кам'янський П. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині в кінці 30-х – 50-х роках ХХ ст. Історико-політологічний аналіз. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2005.

8. Бедрій А. Українська держава, відновлена Актом 30 червня 1941р. /Центр Національного Відродження імені С. Бандери. – К., 2001. – 80 с.
9. Сливка Ю. Україна в Другій світовій війні: національно-політичний та правовий аспекти // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 3-4. – Львів: Інститут українознавства, 1997.
10. Дзьобак В. Сучасна російська суспільно-політична думка про діяльність УПА під час радянсько-німецької війни // Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей /НАН України. Ін-т історії України. – К., 2005 – Вип.. 9. – Ч.1. – С. 43–52.
11. Лисенко О. Дослідження історії Другої світової війни в сучасній Україні: основні напрями і проблеми наукового пошуку // Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей /НАН України. Ін-т історії України. – К., 2005 – Вип.. 9. – Ч.1. – С. 90–98.
12. Лисенко О.Є., Марущенко О.В. Організація Українських Націоналістів та Українська Повстанська Армія /Бібліографічний покажчик публікацій 1998-2002 років. – К., 2002. – 200 с.
13. Марущенко О. Україна в роки Другої світової війни: вибрані історіографічні аспекти проблеми // Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей /НАН України. Ін-т історії України. – К., 2004 – Вип. 9. – Ч.1. – С. 26–36.
14. Стефанюк Г. Культурно-освітня діяльність ОУН в роки Другої світової війни // Українська Повстанська Армія – феномен національної історії: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – Івано-Франківськ: Плай, 2003. – С. 85 – 89.

**Тема 6–7. Суспільно-політичні і культурні процеси на території
Галичини в 1941–1944 рр.**

Основні поняття: голок ост, геноцид, репресії, депортації, культура, освіта, церква, релігія, УГКЦ.

Проблеми для обговорення

1. Геноцид проти єврейського населення: історіографія.
2. Створення стрілецької дивізії СС “Галичина” в історіографії.

3. Спроба нового осмислення культурно-освітнього життя Західної України у 1941–1944 рр. в новітній українській історіографії.
4. Каральні акції нацистів проти мирного населення в історіографії.

Література

Збірники опублікованих документів

1. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. – Т. 1. – 1939-1945 рр. – Львів: вид-во Інституту укр-ва НАНУ, 1996. – 752 с.
2. Косик В. Україна в Другій світовій війні /Збірник німецьких архівних матеріалів/. – Т. 3. – Львів, 1999. – 384 с.
3. Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941-1950 рр. /Збірник документів і матеріалів. – К.: Наукова думка, 1989. – 576 с.
4. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. – К.: Наукова думка, 1995. – Т. 1.: 1939-1953. – 1995. – 742 с.
5. Українське державотворення. Акт 30 червня 1941. Збірник документів і матеріалів. – Львів – Київ, 2001.

Монографії, статті

6. Андрухів І., Кам'янський П. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині в кінці 30-х – 50-х роках ХХ ст. Історико-політологічний аналіз. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2005.
7. Коваль М.В. Українська культура та її діячі в політиці нацистських колонізаторів //Український історичний журнал. – 1993. – №9. – С. 13-18.
8. Луцький О. Українське культурне життя Галичини під час німецької окупації 1941-1944 рр. //Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – 1997. – №3-4. – С. 194-225.
9. Марущенко О. Актуальні проблеми сучасної української історіографії історії Другої світової війни //Вісник Прикарпатського університету. – Вип. III. – Івано-Франківськ: Плай, 2000. – С. 143-158.
10. Офіцинський В. Східногалицька періодика 1941-1944 рр.: політичні та культурні аспекти. – Ужгород, 1997. – 59 с.

11. Сливка Ю. Витоки і наслідки національної трагедії //Депортації: документи, матеріали, спогади. У 3-х т. – Т. 1. (1939-1945 рр.). – Львів: Інститут українознавства, 1996. – С. 5-26.
12. Сливка Ю. Україна в Другій світовій війні: національно-політичний та правовий аспекти //Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Вип. 3-4. – Львів: Інститут українознавства, 1997. – С. 3-31.
13. Стефанюк Г. Соціальне і матеріальне становище освітян Західної України в 1941 – 1944 рр. // Сторінки воєнної історії України. Збірник наукових статей. – Вип. 9. – Ч. 3. – К., 2005. – С. 70 – 78.
14. Стефанюк Г. Соціальна парадигма українського шкільництва в Галичині у роки німецької окупації (1941 – 1944 рр.) // Архіви окупації. 1941 – 1944 / Державний комітет архівів України; Упорядник Н. Маковська. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – С. 811 – 817.
15. Стефанюк Г. Соціальний фактор в культурно-освітньому житті Галичини і Волині у період нацистського “нового порядку” (1941 – 1944 рр.) // Сторінки воєнної історії України. – К.: Інститут історії України НАН України, 2006. – Т.10. – Ч.1. – С. 468 – 476.
16. Стефанюк Г. Програмові засади та діяльність ОУН(Б) щодо розвитку української школи в період нацистського “нового порядку” (1941 – 1944 рр.) // Галичина: науковий і культурно-просвітний краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ, 2008. – № 14. – Ч. 1–2. – С. 242–248.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Джерела до вивчення проблеми етнополітичних процесів в Західній Україні у роки Другої світової війни	3
2	Інкorporація Західної України до складу СРСР: історіографія проблеми	3
3	Вітчизняна історіографія проблеми встановлення нацистського “нового порядку” в Західній Україні.	3
4	Основні тенденції сучасної національної історіографії суспільних процесів в Галичині у роки німецької окупації (1941–1944 рр.)	3
5	Українські примусові робітники нацистської Німеччини: історіографія	3
6	Українсько-польські взаємини в період Другої світової війни в контроверсійному висвітленні науковців.	3
7	Соціальне становище українців Галичини у період нацистського «нового порядку» (1941–1944 рр.) в сучасній вітчизняній історіографії.	3
8	Самостійницький рух в роки Другої світової війни як об’єкт вивчення сучасних вітчизняних дослідників.	3
9	Волинська трагедія 1943 року в історіографії	3
10	Українська греко-католицька церква в період нацистської окупації (1941-1944 рр.) в українській радянській історіографії	3

11	Звинувачення УГКЦ в колабораціонізмі: історіографія.	3
12	Українська історіографія про дивізію СС “Галичина”.	3
13	Доля української культури за “нового порядку” (1941–1944 рр.): історіографія	3
14	Періодичні видання воєнного часу як джерело до вивчення становища населення Галичини.	3
15	Зарубіжна історіографія етнополітичних процесів в Галичині в роки німецької окупації.	4
	Разом	46

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Спогади учасників і очевидців подій Другої світової війни.
2. Основні види історіографічних джерел з історії західноукраїнських земель початку Другої світової війни.
3. Еволюція вітчизняної історичної думки на різних етапах розвитку суспільства.
4. Основні групи історичних досліджень з проблеми Другої світової війни.
4. Меморандум ОУН(Б) до А. Гітлера від 23 червня 1941 р.
5. “Літопис УПА”.
7. “ОУН в світлі постанов Великих Зборів і Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 рр.”.
8. Праця „Напрявні, система і програма української національної школи” за редакцією Л. Білецького.
9. Етапи становлення історіографії УПА в західній (антикомуністичній), радянській і сучасній історіографія.
10. Сучасна російська суспільно-політична думка про діяльність УПА під час Другої світової війни.
11. Особливість мемуарної літератури.
12. Визначення дослідниками в українсько-польському протистоянні причин аграрного характеру.
13. Преса періоду Другої світової війни як джерело до вивчення соціально-економічного становища Західної України у 1939–1945 рр.
14. Преса як чинник поширення інформації про “антинародну” сутність УГКЦ.
15. Сучасне бачення роль Греко-католицької церкви у національно-визвольному русі періоду Другої світової війни.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Написання рефератів за темами

1. Джерела до вивчення культурних процесів в Західній Україні в період Другої світової війни.
2. Висвітлення культурних процесів в Західній Україні у 1939 – 1945 рр. в історіографії.
3. Інкорпорація Західної України до складу СРСР: історіографія проблеми.
4. Встановлення німецького окупаційного режиму в Україні: історіографія.
5. Відносини німецької влади з українськими націоналістичними силами в 1941 – 1944 рр.: історіографія проблеми.
6. Діяльність ОУН в період Другої світової війни: історіографія.
7. Історіографія історії УПА.
8. Висвітлення проблеми колабораціонізму в сучасній вітчизняній історіографії.
9. Дивізія “СС Галичини” в історіографії.
10. Рух опору на Волині у 1941 – 1943 рр.: історіографія.
11. Роль УГКЦ у національно-визвольній боротьбі українського народу 1939 – 1945 рр.: вітчизняна історіографія.
12. Культурні процеси в Західній Україні у 1941 – 1944 рр.: історіографія.

Методичні рекомендації щодо підготовки реферативної роботи об’ємом 12 сторінок включають в себе застосування відповідної методології.

Структура написання студентом реферату складається із наступних семи обов’язкових елементів:

- Вступна частина;
- Аналіз використаної літератури по темі (на 2-3 абзаци);
- Характеристика обраної теми та перспективність її дослідження;
- Визначити основні параметри викладу матеріалу;
- Навести історичний ілюстративний матеріал, що підтверджує вашу аргументаційну базу;
- Висновки; Список використаної літератури.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна система оцінювання курсу

Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів (лютий – травень):

- 1) усні відповіді на семінарських заняттях з використанням візуалізованих презентацій своїх відповідей – 30 балів (три оцінки на дев'яти семінарських заняттях);
- 2) індивідуальна робота: – 20 балів;
- 3) контрольна робота (по темах семінарських занять) – 20 балів;
- 4) колоквиум (тестові завдання по лекційному матеріалі) – 30 балів;

Загальна кількість – 100 балів.

Підсумковий контроль – залік (грудень):

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань.

Вид контролю	Поточний контроль	Контрольна робота	Колоквиум	Індивідуальне завдання	Підсумкова залікова оцінка
Максимальна кількість балів, яку може набрати студент	30	20	30	20	100

При обчисленні підсумкового семестрового балу враховується:

Поточні оцінки успішності (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно») – виставляються під час проведення семінарських занять;

Підсумкова оцінка за семінарські заняття виставляється студенту в кінці семестру за результатами роботи на семінарських заняттях і є середнім арифметичним (заокругленим до сотих) всіх отриманих оцінок за семінарські заняття. Отримані «незадовільні» оцінки враховуються при додаванні оцінок і входять у загальну кількість отриманих оцінок.

Поточний контроль проводиться на всіх видах аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником для коригування методів і засобів навчання, так і студентами для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквіум. Поточний контроль може проводитись у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування тощо. Результати поточного контролю враховуються при визначенні підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Студенту, який має наукові публікації, виступи на наукових конференціях, бере активну участь в роботі студентського наукового гуртка, був учасником олімпіад, конкурсів з відповідної (чи суміжної) дисципліни *за поданням наукових керівників чи керівників наукових гуртків та рішенням кафедри* в підсумковий семестровий бал може додаватись **максимально 10 балів за участь в науковій роботі** (за умови, що підсумковий семестровий бал не перевищує 100 балів).

Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях

Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 5-ти бальною шкалою. На занятті пропонується якісне оцінювання знань студентів

шляхом виставляння балів від «1» до «5». Позначення «0» виставляється студентові за відмову від відповіді на занятті через невідповідність, що впливатиме на його підсумкову рейтингову оцінку в кінці семестру. Кожен студент зобов'язаний взяти участь не менше як на одній третині семінарських занять, проведених у групі впродовж семестру.

Пропущене заняття або негативну оцінку студент зобов'язаний «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал студента.

Завдання контролю знань студентів під час проведення семінарських занять зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;
- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;
- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи;
- стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Контроль знань студентів під час проведення семінарських занять може відбуватись в наступних **формах**:

- детальний усний аналіз поставлених питань;
- вибіркове усне опитування «з місця»;
- дискусійне обговорення питань;
- індивідуальне розв'язування практичних завдань, проблемних запитань чи завдань;
- фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5-10 хв;
- письмова (до 30 хв.) самостійна робота по варіантах тощо.

Критерії поточної оцінки («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»)

Оцінка «п'ять» ставиться, якщо студент(ка) виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, необхідні для науково-дослідницької роботи; відповідь чітка і

завершена, у письмовій роботі не повинно бути помилок. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає джерелознавчу історичну термінологію і наукову періодизацію, володіє понятійним апаратом, відмінно орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією (інтелектуальні операції, що дають змогу бачити за умовно-площинними зображеннями історичні факти, події та явища); створює розумний баланс між соціальною, економічною, політичною і культурною складовою історії, вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерела з історії Другої світової війни. Повною мірою володіє історичним критичним мисленням, аналізом (вміти класифікувати джерельну інформацію на компоненти, розуміючи їх взаємозв'язки та організаційну структуру). Здатен (на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати способи розв'язання суспільних проблем, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем; будує переконливу аргументацію, рецензує відповіді ровесників. Вміє організовувати комплексний пошук, неупереджений аналіз та інтерпретацію історичних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності.

Може використати інноваційні технології. Має аналітичне та синтетичне мислення. Бере активну участь у групових формах роботи в межах етики професійних взаємин, зокрема дискусіях, прес-конференціях, формує аргументацію, базовану на здобутих знаннях, демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях; застосовує оптимальну стратегію діяльності, бере на себе відповідальність; проводить рефлексію, самооцінку та коригування пізнавальної діяльності; вміє долати труднощі, вдосконалює з високим рівнем

автономності здобуті під час навчання компетенції тощо. Використовує під час навчання джерельний матеріал, здатен(на) його пропагувати через просвітницьку діяльність. Керується моральними та етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні.

Оцінка «чотири» ставиться, якщо студент(ка) має глибокі і повні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, здатен (на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена, у письмовій роботі є незначні помилки. Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Знає історичну термінологію і наукову періодизацію, володіє понятійним апаратом, добре орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією (інтелектуальні операції, що дають змогу бачити за умовно-площинними зображеннями історичні факти, події та явища); створює розумний баланс між соціальною, економічною, політичною і культурною складовою історії, вміє класифікувати, систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерельний історичний матеріал. Достатньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні, дотримуючись принципів наукової об'єктивності й неупередженості, пропонувати певні способи розв'язання суспільних проблем, що дозволить в умовах неповної (недостатньої) інформації інтегрувати знання для розв'язання власних проблем; будує аргументацію на основі 2-3 доказів, може рецензувати відповіді ровесників. Вміє організовувати пошук, аналіз та інтерпретацію історичних джерел (як українською, так й іноземними мовами); може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Може порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль

людського фактора у створенні джерел, однак не може розкрити внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб.

Має певний рівень аналітичного та синтетичного мислення. Бере участь у групових формах роботи в межах етики професійних взаємин, зокрема дискусіях, прес-конференціях, формує аргументацію (в аргументації зустрічаються окремі неточності), базовану на здобутих знаннях, демократичних переконаннях і гуманістичних цінностях; застосовує оптимальну стратегію діяльності; проводить самооцінку пізнавальної діяльності, вдосконалює з достатнім рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції тощо. Використовує під час навчання джерельний матеріал, здатен(на) його пропагувати через просвітницьку діяльність. Керується моральними та етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні.

Оцінка «три» ставиться, якщо у студента (ки) є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу (більше 50%), елементарні уміння і навички; не здатен (на) повною мірою використати знання, уміння і навички на практиці; відповідь не чітка і спрощена, у письмовій роботі є суттєві помилки. Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, а просто перераховує. Посередньо знає історичну термінологію і володіє понятійним апаратом, задовільно орієнтується в історичній хронології, не достатньо володіє просторовою компетенцією; не вміє класифікувати, систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати джерельний історичний матеріал. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) посередньо оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні в період Другої світової війни, до кінця не здатен (на) інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем. Не може переконливо аргументувати, рецензії відповідей ровесників поверхові. Вміє організовувати пошук історичних джерел, але не може їх критично

проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Знає історичну персоналістику, але не може порівнювати й оцінювати діяльність історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей; визначати роль людського фактора в історії, розкривати внутрішні мотиви й зовнішні чинники діяльності історичних осіб.

Не використовує інноваційні технології і не має синтетичного мислення. Бере пасивну участь у групових формах роботи в межах етики професійних взаємин, зокрема дискусіях, прес-конференціях; не застосовує оптимальну стратегію діяльності, не бере на себе відповідальність; не проводить рефлексію, самооцінку та коригування пізнавальної діяльності. Керується моральними та етичними нормами, з повагою і розумінням ставитися до інших світоглядних позицій, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Вдосконалює з посереднім рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.

Оцінка «два» ставиться, якщо у студента (ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен (на) їх використати на практиці; відповідь не змістовна і не доречна, у письмовій роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та не вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Практично не знає джерелознавчу термінологію (до 25%), незадовільно орієнтується в історичній хронології (до 25%), не володіє просторовою компетенцією; не вміє класифікувати, систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не здатен (на) оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація, самооцінка і оцінка інших. Не вміє організовувати пошук історичних джерел, не може їх критично проаналізувати. Не використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Знає історичну персоналістику на рівні переліку історичних постатей.

Не використовує інноваційні технології і не має синтетичного мислення. У групових формах роботи тільки присутній(я) без особистої відповідальності, стратегії; не дотримується норм професійної етики, не виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей, не вдосконалює здобуті під час навчання компетенції.

Вимоги до індивідуальної роботи

Індивідуальне завдання з курсу «Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія» передбачає підготовку студентської наукової роботи на відповідну тематику.

Структура індивідуальної роботи складається із наступних обов'язкових елементів:

Вступна частина;

- Аналіз використаної літератури по темі (на 2-3 абзаци);
- Характеристика обраної теми;
- Виклад джерельного матеріалу з відповідними покликаннями;
- Навести історичний ілюстративний матеріал;
- Висновки;
- Список використаної літератури.

Обсяг індивідуальної роботи – 12–15 сторінок.

Критерії оцінювання індивідуального завдання

Критерії	Бали
Глибоке розкриття проблеми, аналіз джерел з відображенням авторської позиції. При захисті використовує значний обсяг джерел і літератури, висновки самостійні, тези здійснені на високому рівні, студент створив значну кількість роздаткового матеріалу. Демонструє на високому рівні здатність використати знання, уміння і навички, необхідні для	17-20 балів

<p>науково-дослідницької роботи. Може критично ставитися до результатів своєї праці, бачить шляхи подолання труднощів, виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.</p>	
<p>Обгрунтоване розкриття проблеми. Вміє організовувати пошук, аналіз та інтерпретацію історичної інформації; може використовувати сучасні інформаційно-технологічні ресурси у навчальній діяльності. Демонструє на достатньому рівні здатність використати знання, уміння і навички, необхідні для науково-дослідницької роботи. Може критично ставитися до результатів своєї праці, виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.</p>	<p>13-16 балів</p>
<p>Тема розкрита неповно. Демонструє на посередньому рівні здатність використати знання, уміння і навички, необхідні для науково-дослідницької роботи. Може критично ставитися до результатів своєї праці, виявляє певне усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.</p>	<p>9-12 балів</p>
<p>Робота суто компілятивного рівня. Студент може репродуктивно відтворити змісту історичних джерел, однак у його відповіді є помилки. Вміє організовувати пошук історичної інформації, але не може її критично</p>	<p>5-8 балів</p>

проаналізувати. Не достатньо використовує сучасні інформаційно-технологічні ресурси під час підготовки завдання. Визначає роль людського фактора в історії, однак без необхідної аргументації.	
Проаналізовано лише окремих аспекти. Захист завдання спрощений, із значними помилками. Не здійснено пошук джерельної інформації. Відсутня будь-яка аргументація. Відсутні самостійні висновки і синтетичні зв'язки. ІКТ використано недоречно. Не виявляє усвідомлення необхідності удосконалення професійних якостей.	1-4 бали
Завдання не зараховано	0 балів

Вимоги до контрольної роботи

Контрольна робота проводиться у письмовому вигляді, має декілька варіантів формалізованих завдань рівнозначної складності, на виконання яких відводиться 45 хвилин. Кожен варіант містить 7 завдань (1 – 2 –теоретичні, 3 – знання термінів, 4–7 – тестові завдання).

Розв'язуючи завдання контрольної роботи, студент повинен продемонструвати не репродуктивну, а творчу розумову, креативну діяльність.

Критерії оцінки виконання контрольної роботи

Оцінка за виконання контрольної роботи виставляється у 20 балах: 1- 10 балів, 2 – 3 бали, 3 – 3 бали, 4-7 – по 1 балу.

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень за теоретичне (перше) завдання
	У студента (ки) елементарні знання фактичного матеріалу (до 25%), відсутні уміння і навички, тому не здатен (на) їх використати на

1-2	<p>практиці; у письмовій роботі є суттєві помилки (більше 75%). Не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Не володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Не здатен оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Відсутня об'єктивна і неупереджена аргументація. Не має синтетичного мислення, безвідповідально ставиться до обраного фаху.</p>
3-6	<p>Ознайомлений(а) з досягненнями вітчизняної історіографії, джерелознавства. Посередньо знає джерелознавчу термінологію і володіє понятійним апаратом, не вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичні джерела. Посередньо володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) посередньо оцінювати та інтерпретувати джерела з історії України, до кінця не здатен (на) інтегрувати знання для розв'язання власних та суспільних проблем. Не може переконливо аргументувати.</p> <p>Не має синтетичного мислення, враховує гендерний підхід, поважає різноманітність та мультикультурність в Україні. Демонструє вдосконалення з низьким рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.</p>
7-8	<p>Студент(ка) має глибокі і повні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, здатен(на) щодо їх застосування на практиці; відповідь чітка і практично завершена, є незначні помилки (не більше 4). Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання. Вміє класифікувати історичні джерела, але не достатньо</p>
9-10	

їх інтерпретує. Знає джерелознавчу термінологію, володіє понятійним апаратом, добре орієнтується в історичній хронології, володіє просторовою компетенцією; створює розумний баланс між соціальною, економічною, політичною і культурною складовою історії,

вміє систематизувати, співставляти, аналізувати, доводити, порівнювати історичний матеріал. Демонструє вдосконалення з достатнім рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.

Студент(ка) виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу, усвідомлені уміння і навички, необхідні для роботи в навчальних закладах середньої освіти; відповідь чітка і завершена, у відсутні помилки (не більше 2).

Ознайомлений(а) з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної історіографії, джерелознавства, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає джерелознавчу термінологію. На високому рівні володіє історичним критичним мисленням, аналізом і синтезом. Здатен (на) самостійно на основі сформованих ціннісних орієнтирів оцінювати суспільні явища, процеси і тенденції в Україні. Демонструє вдосконалення з високим рівнем автономності здобуті під час навчання компетенції.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ СПИСОК ДЖЕРЕЛ

Збірники опублікованих документів

1. Відновлення Української держави в 1941 році. Нові документи і матеріали / Київський Національний університет імені Т. Шевченка. Центр українознавства. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України. К.: Укр. Вид. Спілка, 2001. 198 с.
22. Депортації. Західні землі України кінця 30-х – початку 50-х рр. Документи, матеріали, спогади. У трьох томах. Т. 1. 1939-1945 рр. Львів: вид-во Інституту укр-ва НАНУ, 1996. 752 с.
23. Косик В. Україна в Другій світовій війні /Збірник німецьких архівних матеріалів/. Т. 3. Львів, 1999. 384 с.
24. Культурне будівництво в Українській РСР. Червень 1941-1950 рр. /Збірник документів і матеріалів. К.: Наукова думка, 1989. – 576 с.
25. Культурне життя в Україні. Західні землі. Документи і матеріали. К.: Наукова думка, 1995. Т. 1.: 1939-1953. 1995. 742 с.
26. Нацистских преступников – к ответу. М., 1983. 223 с.
27. Німецько-фашистський окупаційний режим на Україні. Збірник документів і матеріалів. К.: Політвидав. України, 1963. 488 с.
28. ОУН в світлі постанов Великих Зборів і Конференцій та інших документів з боротьби 1929-1955 рр. Торонто, 1955. 370 с.
29. Сергійчук В. ОУН-УПА в роки війни. Нові документи і матеріали. К.: Дніпро, 1996. 496 с.
30. Україна в Другій світовій війні у документах: Збірник німецьких архівних матеріалів. Т. 1. Львів: Ін-т українознавства, 1997. 384 с.
31. Український націоналізм у Другій світовій війні /Збірник статей, спогадів, документів. Торонто, Нью-Йорк: Новий шлях, 1985.
32. Українська суспільно-політична думка в ХХ ст.: Документи і матеріали. Т. 3. Мюнхен, Нью-Йорк, 1983. 382 с.

Мемуари

33. Альманах Станіславівської землі. Нью-Йорк, Торонто, Мюнхен, 1975. 959 с.

34. В боротьбі за Українську державу: Есеї, спогади, свідчення, літописання, документи Другої світової війни. Вінніпег, Лондон, Париж, Мюнхен, Нью-Йорк, Торонто, 1990. 1294 с.
35. Городенщина /Історично-мемуарний збірник. Нью-Йорк, Торонто, Вінніпег, 1978. 871 с.
36. Зелений З. Українське юнацтво у вирі Другої світової війни. Торонто, 1965. 280 с.
37. Кедрин І. Життя – події – люди: Спомини і коментарі. Нью-Йорк: Червона калина, 1976. 724 с.
38. Кубійович В. Українці в Генеральній Губернії (1939-1941). Історія Українського Центрального Комітету. Чикаго: вид-во М. Денисюка, 1975. 664 с.
39. Літопис УПА. Торонто, Львів: Літопис УПА, 1978. Т. 1. 255 с.
40. Паньківський К. Роки німецької окупації. Нью-Йорк, Торонто: Життя і мислі, 1965. 480 с.
41. Стецько Я. 30 червня 1941: Проголошення відновлення державності України / Передмова д-ра Д. Донцова. Лондон, 1967. 463 с.

Монографії, посібники, статті

42. Андрухів І., Кам'янський П. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині в кінці 30-х – 50-х роках ХХ ст. Історико-політологічний аналіз. Івано-Франківськ: Нова зоря, 2005.
43. Антонюк Н.В. Українське культурне життя в Генеральній Губернії /1939-1944 рр./.. Львів, 1997. 232 с.
44. Вегеш М. Митрополит А. Шептицький (Історіографічні аспекти). *Проблеми української історіографії*: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 30-річчю Українського Історичного Товариства і журналу “Український історик”. Мукачеве, 1996. С. 80-86.
45. Верес О. Культурна політика ОУН в програмних документах і матеріалах періоду Другої світової війни. *Історія слов'янських народів: актуальні проблеми дослідження*. Вип.6: Слов'янські народи в Другій світовій війні. К., 2000. С. 223-227.

46. Грищенко М.М. Народна освіта в західних областях Української РСР. К.: Радянська школа, 1960. 144 с.
47. Грімстед П. Доля українських культурних цінностей під час Другої світової війни. Львів: Фенікс, 1992. 119 с.
48. Добрянський М. Український Центральний Комітет. *Календар "За народ"*. Б.м., 1943. 46 с.
49. Домбровський О. До історії української науки під час Другої світової війни. *Український історик*. 1975. Ч.1/2. С. 110-113.
50. Єржабкова Б. Освіта і німецька шкільна політика в Райхскомісаріаті Україна. *Визвольний шлях*. 1986. Кн. XI. С. 1366-1379.
51. Коваль М.В. Діяльність "Просвіти" на окупованій території України (1941-1944 рр.). *"Просвіта": історія та сучасність*. К.: Веселка, 1998. С. 90-95.
52. Коваль М.В. Доля української культури за "нового порядку" (1941-1944): Методологія та методика історичного дослідження. *Український історичний журнал*. 1993. №11. С. 13-28.
53. Коваль М.В. Українська культура та її діячі в політиці нацистських колонізаторів. *Український історичний журнал*. 1993. №9. С. 13-18.
54. Коваль М.В. Українська культура та її діячі в політиці нацистських колонізаторів. *Український історичний журнал*. 1993. №9. С. 13-18.
55. Кузьмінець О., Багаліка Ю., Ухач В., Культурно-освітня діяльність ОУН в умовах фашистської окупації. *Історія слов'янських народів: актуальні проблеми дослідження*. Вип.6: Слов'янські народи в Другій світовій війні. К.: Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова, 2000. С. 227-232.
56. Ленська В.В. Фашистська шкільна політика на окупованій території України. *Український історичний журнал*. 1990. №10. С. 81-86.
57. Лисенко О.Є., Марущенко О.В. Організація Українських Націоналістів та Українська Повстанська Армія /Бібліографічний покажчик публікацій 1998-2002 років. К., 2002. 200 с.

58. Лисенко О.Є., Марущенко О.В. Українсько-польські стосунки періоду Другої світової війни у вітчизняній історіографії. /Бібліографічний покажчик. Київ – Івано-Франківськ, 2003. 124 с.
59. Луцький О. Культурне життя в роки війни. *Історія України*. Львів: Світ, 1996. С. 321-325.
60. Луцький О. Українське культурне життя Галичини під час німецької окупації 1941-1944 рр. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 1997. №3-4. С. 194-225.
61. Марущенко О. Актуальні проблеми сучасної української історіографії історії Другої світової війни. *Вісник Прикарпатського університету*. Вип. III. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 143-158.
62. Ольжич О. Культурна політика українського націоналізму. *Незнайомому воякові*. К., 1994. С. 226-230.
63. Офіцинський В. Східногалицька періодика 1941-1944 рр.: політичні та культурні аспекти. Ужгород, 1997. 59 с.
64. Сворак С. Д. Освітня діяльність Греко-католицької церкви у Галичині в 1941-1946 рр. *Спадщина митрополита А. Шептицького в національному й духовному відродженні України*. Івано-Франківськ: Плай, 2000. С. 123-126.
65. Ступарик Б. Шкільництво Галичини у роки Другої світової війни. *Вісник Прикарпатського університету*. Вип. VII. Педагогіка. Івано-Франківськ: Плай, 2002. С. 108-113.
46. Стефанюк Г. Українська школа в політичних планах німецької окупаційної адміністрації в 1941–1944 рр. *Людина і політика*. № 2 (20). Київ-Харків-Львів-Донецьк, 2002. С. 19 – 28.
47. Стефанюк Г. Німецька освітня політика в Україні (1941–1944 рр.) в історіографії. *CARPATICA – Карпатика. Україна на зламі століть: актуальні проблеми історії, етнології та політології*. Вип. 26. Ужгород: Видавництво Ужгородського національного університету, 2003. С. 97 – 108.
48. Стефанюк Г. Українська громадськість в боротьбі за національну освіту та культуру в 1941–1944 рр. (На матеріалах західних областей України). *Вісник*

Прикарпатського університету. Історія. Івано-Франківськ, 2003. Вип. VII. С. 31 – 43.

49. Стефанюк Г. Культурно-освітня діяльність ОУН в роки Другої світової війни. *Українська Повстанська Армія – феномен національної історії: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції.* Івано-Франківськ: Плай, 2003. С. 85 – 89.

50. Стефанюк Г. Народна освіта Галичини в умовах окупаційного режиму (1941–1944 рр.). *Україна і Польща в ХХ столітті: проблеми і перспективи взаємовідносин. Збірник наукових праць.* Київ-Краків, 2002. С. 182 – 186.

51. Стефанюк Г. Питання захисту національної школи у діяльності УГКЦ у роки Другої світової війни. *Християнство в Україні на межі третього тисячоліття.* Івано-Франківськ: Плай, 2002. С. 383 – 388.

52. Стефанюк Г. Українське вчителство Західної України в період німецького “нового порядку” (1941–1944 рр.). *Схід (аналітично-інформаційний журнал).* № 4 (62). Донецьк, 2004. С. 60 – 63.

53. Стефанюк Г. Особливості німецької освітньої політики у Генеральній Губернії та Райхскомісаріаті Україна в період Другої світової війни (1941 – 1944 рр.). *Україна соборна: Збірник наукових статей.* К., 2005. Вип. 2. Ч. II. С. 364 – 371.

54. Стефанюк Г. Соціальне і матеріальне становище освітян Західної України в 1941 – 1944 рр. *Сторінки воєнної історії України. Збірник наукових статей.* Вип. 9. Ч. 3. К., 2005. С. 70 – 78.

55. Стефанюк Г. Шкільна молодь Західної України в контексті ідеологічних впливів в період нацистської окупації (1941 – 1944 рр.). *Сторінки історії.* Вип. 23. К.: “Політехніка”, 2006. С. 181 – 190.

56. Стефанюк Г. Соціальна парадигма українського шкільництва в Галичині у роки німецької окупації (1941 – 1944 рр.). *Архіви окупації. 1941 – 1944 / Державний комітет архівів України; Упорядник Н. Маковська.* К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. С. 811 – 817.

57. Стефанюк Г. Соціальний фактор в культурно-освітньому житті Галичини і Волині у період нацистського “нового порядку” (1941 – 1944 рр.). *Сторінки*

воєнної історії України. К.: Інститут історії України НАН України, 2006. Т.10. Ч.1. С. 468 – 476.

58. Стефанюк Г. Освіта як чинник національної культури у програмових засадах ОУН(Б) періоду Другої світової війни. *Вісник Прикарпатського національного університету. Історія*. Вип. X – XI. 2006. С. 46 – 55.

Автореферати дисертацій

59. Антонюк Н. Українське культурне життя в Генеральній Губернії (1939-1944 рр.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. докт. історичних наук. Львів, 1999. 35 с.

60. Боляновський А. Німецька окупаційна політика в Галичині у контексті гітлерівського “нового порядку” в Європі у 1941-1944 роках: Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к-та історичних наук. Львів, 1999. 17 с.

61. Сворак С. Загальноосвітня школа західноукраїнського регіону в контексті суспільно-політичного життя другої половини 40-х – першої половини 60-х років ХХ століття:): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. докт. історичних наук. К., 1999. 34 с.

62. Стефанюк Г. Шкільництво в Західній Україні під час нацистської окупації (1941–1944 рр.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к-та історичних наук. Івано-Франківськ: Плай, 2004. 20 с.

63. Ухач В. Культурно-освітня діяльність ОУН (1929-1944 рр.): Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к-та історичних наук. К., 1998. 16 с.

Інформаційні ресурси

1. *Етнополітичні процеси в Західній Україні в роки Другої світової війни: джерела та історіографія.* Режим доступу: www.pu.if.ua/depart/Historiography/ua/225/

2. *Радянська історіографія Другої світової війни.* Режим доступу: histans.com/LiberUA/978-966-00-1063-5/3.pdf

3. Волинська трагедія 1943 р в сучасній українській. *Режим доступу:* istoriografiireferatcentral.org.ua
4. Нарис німецькомовної історіографії про Україну в Другій світовій війні. *Режим доступу:* histans.com/LiberUA/978-966-00-1063-5/5.pdf
5. Джерела та історіографія історії Другої світової війни. *Режим доступу:* eprints.kname.edu.ua
6. Акція "Вісла" в сучасній зарубіжній історіографії. *Режим доступу:* papers.univ.kiev.ua
7. Левченко Ю.І. Історіографія окупаційного режиму. *Режим доступу:* www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ltkp/2011_67/ist/ist10.pdf
8. Проблеми культури Західної України в сучасній українській історіографії. *Режим доступу:* uahistory.info/.../problemi_kulturi_zakhdno_ukrani_v_suchasnjj_uk

Навчально-методичний посібник зі спецкурсу

Стефанюк Галина Василівна

**ЕТНОПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ
В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ:
ДЖЕРЕЛА ТА ІСТОРИОГРАФІЯ**

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2017

УДК 94 (477.8):

ББК 63.3 (4 Укр) 624